

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากาญจนบุรี

**The Relationship Between the Emotional Intelligence of School
Administrator and School Administration under
the Secondary Educational Service
Area Office Kanchanaburi**

ปิยโย วังศ์สามิ,
มิตภาณี พุ่มกล่อม และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

**Pinyo Wongsamee,
Mitparnee Pumklom and Pongsak Ruamchomrat**
Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Pinyo.wongsamee2@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 315 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านสุข ด้านเก่ง และด้านดี
2. การบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา; การบริหารสถานศึกษา; ความสัมพันธ์

Abstracts

The purposes of this research were to study the emotional intelligence of school administrator, the school administration, and the relationship between the emotional intelligence of school administrator and the school administration under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi. The samples consisted of 315 school administrators and under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, obtained by simple random sampling. The research instrument was a five-level- rating scale questionnaire with the reliability at 0.98. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results of the study were as follows:

1. The emotional intelligence of school administrator under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi was overall and in each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as follows: efficient, good and happy.

2. The school administration under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi was overall and in each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as follows: academic affairs administration, budget administration, general administration and personnel administration.

3. The relationship between the emotional intelligence of school administrator and the school administration under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi was found high positive and moderate at a significant 0.01.

Keywords: The Emotional Intelligence of School Administrator; The School Administration; The Relationship

บทนำ

มนุษย์เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และชุมชนซึ่งเต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงและความวุ่นวายในการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่มนุษย์มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดีเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี และดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเราประสบความสำเร็จนั้นประกอบไปด้วยหลายปัจจัย แต่มีปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ คือ ปัจจัยทางด้านอารมณ์ การควบคุมอารมณ์

ของตนเองและแสดงออกได้อย่างเหมาะสมจะทำให้บุคคลมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นและสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2556 : 9-10)

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่บุคคลควรจะมีหรือพัฒนาให้มากขึ้น เพื่อชีวิตการทำงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เนื่องจากโลกการทำงานในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงมากเมื่อเทียบกับแต่ก่อน องค์กรต่าง ๆ จะมีขนาดเล็กลง จำนวนคนทำงานจึงถูกจำกัดให้น้อยลง และคนทำงานที่อยู่ในองค์กร ถูกคาดหวังว่าจะต้องมีคุณภาพมากไม่เพียงแต่มีความสามารถหรือทักษะที่จำเป็นในการทำงานดีเท่านั้น แต่ต้องมีความสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีความรับผิดชอบ มีความเข้าใจและเอื้ออาทรผู้ร่วมงาน มีความกระตือรือร้นตื่นตัวที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนั้นคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงเท่านั้นจึงจะสามารถดำรงตนอยู่ในโลกการทำงานปัจจุบันได้ดีกว่าคนที่มีความโอหังสูงแต่โอหังต่ำ ความฉลาดทางอารมณ์จึงเข้ามามีบทบาทต่อคนทำงานในปัจจุบัน (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2556 : 5) ครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพพร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ครู และบุคลากร ทางการศึกษา ต้องตระหนักถึงความสำคัญในอาชีพ และหน้าที่ของตน โดย ครูต้องมีจิตวิญญาณ ของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง และเป็นต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรม พัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน เปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก “ครูผู้สอน” เป็น “coach” หรือผู้อำนวยการ การเรียนรู้ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรม และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และนโยบายที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา เป็นนโยบายจุดเน้นที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563 : 11-36) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 16) ได้กำหนดให้สถานศึกษามีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบการบริหารงานของโรงเรียนที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม หรือฝ่ายหรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต่อนอกจากความสามารถทางด้านสติปัญญาแล้วผู้บริหารจะต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ เช่น การที่ผู้บริหารสามารถแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ องค์กรประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ตามที่ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2556 : 7) ได้เสนอไว้ เมื่อเทียบกับการปฏิบัติงานจริงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียน ทั้งด้าน

วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป งานทุกงานมีความสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ซึ่งความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับผลการกระทำที่บรรลุ เป้าหมายในการบริหารงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความฉลาดทางอารมณ์ นอกจากจะช่วยในการพัฒนาตนเองแล้ว ยังสามารถสร้างองค์กรที่มีประสิทธิภาพลดการขัดแย้งในการปฏิบัติงาน ลดความผิดพลาดในการบริหารงาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้งในและนอกโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนของตน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีในปัจจุบันสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีมักประสบกับปัญหานานัปการ ซึ่งสาเหตุหลักของปัญหามาจากผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ามาดำรงตำแหน่งในสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และประชากรก็เป็นชาวเขา บุคลากรในสถานศึกษาก็มาจากต่างพื้นที่ และต้องอยู่ร่วมกันตลอด ทำให้การแสดงออกในเรื่องพฤติกรรมการบริหารทางการศึกษาแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางพัฒนาในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพอันจะก่อประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติ ต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของเยาวชนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 1,755 คน จากสถานศึกษาจำนวน 29 แห่ง

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 315 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ คือ เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1) ด้านดี	จำนวน 10 ข้อ
2.2) ด้านเก่ง	จำนวน 10 ข้อ
2.3) ด้านสุข	จำนวน 10 ข้อ

แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ ของ Likert (1976 : 19) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1) ด้านการบริหารวิชาการ	จำนวน 11 ข้อ
3.2) ด้านการบริหารงบประมาณ	จำนวน 7 ข้อ
3.3) ด้านการบริหารงานบุคคล	จำนวน 6 ข้อ
3.4) ด้านการบริหารทั่วไป	จำนวน 6 ข้อ

แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ ของ Likert (1976 : 19) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ทุกข้อ กระทั่งคำถามได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิเคราะห์ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 60 ข้อ นำไป ทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 ฉบับ และเก็บรวบรวม แบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 315 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถาม ทั้งหมด โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการ วิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืนจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี มาตรวจสอบความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์ในการตอบ

2) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4) วิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปล ความหมายของ Best (1981 : 195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.00-1.50 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารมีระดับความ คิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.51-2.50 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.51-3.50 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 3.51-4.50 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.51-5.00 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

5) วิเคราะห์การบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981 : 195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.00-1.50 หมายถึง การบริหารสถานศึกษามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.51-2.50 หมายถึง การบริหารสถานศึกษามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.51-3.50 หมายถึง การบริหารสถานศึกษามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 3.51-4.50 หมายถึง การบริหารสถานศึกษามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.51-5.00 หมายถึง การบริหารสถานศึกษามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

6) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ด้วยการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

สูงกว่า 0.90 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

0.71 - 0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

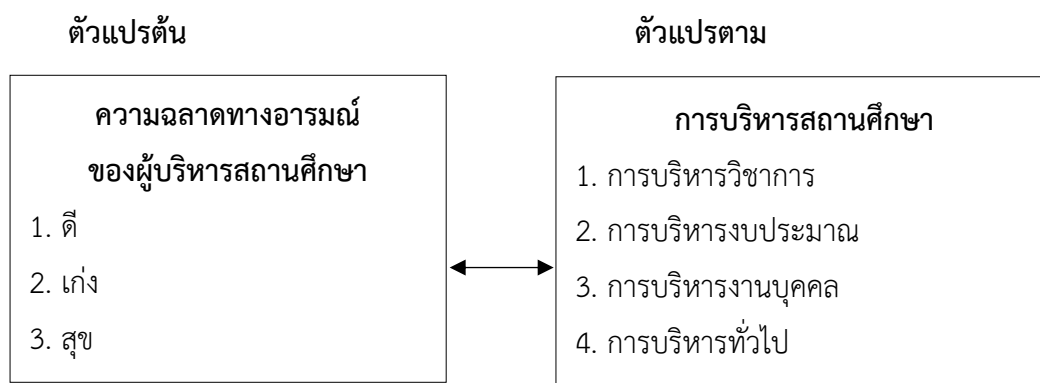
0.30 - 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ต่ำกว่า 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดและทฤษฎีความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2556 : 4-5) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ดี เก่ง และสุข สำหรับการบริหารสถานศึกษาได้ศึกษาแนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 29-121) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม

ความฉลาดทางอารมณ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านดี	3.91	0.66	มาก
2. ด้านเก่ง	3.92	0.66	มาก

3. ด้านสุข	3.99	0.65	มาก
รวมเฉลี่ย	3.94	0.62	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านสุข ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมาคือ ด้านเก่ง ($\bar{X} = 3.92$) และด้านดี ($\bar{X} = 3.91$) ตามลำดับ

2. การบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม

การบริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการบริหารวิชาการ	4.10	0.68	มาก
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.06	0.68	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.02	0.70	มาก
4. ด้านการบริหารทั่วไป	4.06	0.68	มาก
รวมเฉลี่ย	4.06	0.63	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.86) ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.86) และด้านบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

ความ ฉลาดทาง อารมณ์	การบริหารสถานศึกษา				
	ด้านการ บริหารวิชาการ	ด้านการ บริหาร งบประมาณ	ด้านการ บริหาร งานบุคคล	ด้านการ บริหาร ทั่วไป	รวม เฉลี่ย
ด้านดี	0.71**	0.69**	0.73**	0.68**	0.76**
ด้านเก่ง	0.74**	0.74**	0.79**	0.68**	0.80**
ด้านสุข	0.76**	0.72**	0.78**	0.73**	0.81**
รวมเฉลี่ย	0.78**	0.76**	0.81**	0.73**	0.83**

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r=0.83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของความฉลาดทางอารมณ์กับการบริหารสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้านอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($r=0.81$) ด้านการบริหารวิชาการ ($r=0.78$) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($r=0.76$) และด้านการบริหารทั่วไป ($r=0.73$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านสุข รองลงมา คือ ด้านเก่ง และด้านดี ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา และชุมชนได้ดี มีการควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ตลอดจนมีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดี เพื่อนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่โกลแมน (Goleman, 1998 : 317) ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถในการตระหนัก

รู้ถึงความรู้สึกของตนและของผู้อื่นเพื่อสร้างแรงจูงใจในตัวเอง บริหารจัดการอารมณ์ต่าง ๆ ของตนเอง และอารมณ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตะวัน คงทวน (2559 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในอำเภอเกาะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ ชูมี (2560 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพร โพธิณีย์ (2562 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. การบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการบริหารวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการบริหารงบประมาณและด้านการบริหารทั่วไป และด้านบริหารงานบุคคล ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีงานรับผิดชอบหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิชาการที่ถือว่าเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุด ส่วนงานอื่น ๆ นั้นเป็นงานสนับสนุนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และทำให้การบริหารสถานศึกษามีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวีณา แสงกระจาญ (2558 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐสุดา ตะเกาพงษ์ (2563 : 16-25) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี นอกจากความสามารถทางด้านสติปัญญาแล้วผู้บริหารจะต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ เช่น การที่ผู้บริหารสามารถแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ เมื่อผู้บริหารสถานศึกษานำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานสถานศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการ

บริหารทั่วไป งานทุกงานที่มีความสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากาญจนบุรี ได้มีประสิทธิภาพ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้งในและนอกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สร้อยกัญญา โพธิสมภาพวงษ์ (2557: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความ ฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทาง อารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ผู้บริหารไม่ควรปฏิบัติกิจวัตรได้ดื้อต่อปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาเล็กน้อยหรือรุนแรง ดังนั้นสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาควรจัดหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องความฉลาดทางอารมณ์สำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่บุคลากรของสถานศึกษาที่มีผลงาน ดีเด่น

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามมาตรฐานการศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. ควรมีการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี
3. ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

กนกพร โพธิณิ. (2562). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณี.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *คู่มือการจัดกิจกรรม “ฝึกคิดแก้ปัญหาพัฒนา E.Q.” สำหรับอาสาสมัครแกนนำ ศูนย์เพื่อนใจ To be number one ฉบับปรับปรุง ปี 2556*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ตะวัน คงทวัน. (2560). *การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในอำเภอเกาะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อุไรวรรณ ชูมี. (2561). *การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ประวีณา แสงกระจาย. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ณัฐสุดา ตะเภาพงษ์. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี เขต 1*. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 12 (2), 16-25.
- สร้อยกัญญา โปธิสมภาพงษ์. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. Englewood cliff: Prentice Hall.
- Goleman, D. (1998) a. *What makes a leader*. *Harvard business review*. 93-102.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Likert, R. (1976). *Management styles and the human component*. New York: AMACOM.